

[Se, din konung kommer till dig!](#) SB
[Rättfärdiggörelsen och ämbetet,](#) SB
[En 500-årig stridsfråga löst?](#) (K), SB

[\[Register\]](#) [\[Årgångar\]](#) [\[Föregående nr\]](#) [\[Nästa nr\]](#)

Se, din konung kommer till dig!

Ur predikan 1:a Advent över Matt. 21:1-9 av M. Luther

Ja, utan tvivel är det Kristus som kommer till dig. Du lär icke gå till honom och hämta honom. Han är dig alltför hög och för långt borta. Med alla dina ansträngningar kan du inte komma till honom. Du skall inte kunna berömma dig av att du med din förtjänst har fört honom till dig. All förtjänst är här utesluten.

För att du skall söka Gud, måste han lägga första stenen och börja i dig. Börjar du söka honom, så beror det på att han redan är där. Är han inte det, så är alla dina företag idel synd. Hur stora och heliga gärningar du än ägnar dig åt, så förblir du ändå bara en förstockad hycklare.

Men vad skall vi då göra för att Gud skall börja sitt verk med oss? frågar du. Hör du inte att det alls inte är tal om något ditt görande! Du kan inte åstadkomma vare sig någon början, tillväxt eller fullbordan. Allt vad du företar dig är och förblir synd, det må sedan skimra hur vackert som helst. Du må göra vad du vill, du kan ändå inget annat än synda.

Lär dig därför hur det går till, när Gud börjar göra oss fromma. Det inleds aldrig på annat sätt än just genom att Kristus din konung kommer till dig. Detta går till på följande sätt: Evangelium är det som framför allt måste predikas och höras. Se, då börjar din salighet, ty då låter du dina gärningar fara, förtvivlar om dig själv och tar genom tron emot din konung, ropar till honom om nåd och förtröstar på hans godhet.

Så är alltså detta meningen med orden: Din konung kommer. Du söker inte honom, utan han söker dig – du finner inte honom, utan han finner dig. De som predikar och deras predikan kommer från honom, inte från dig. Din tro kommer från honom, inte från dig – och allt vad tron verkar i dig kommer från honom, inte från dig.

[Lutheranen 3-4/1994]

Rättfärdiggörelsen
Rättfärdiggörelsens medel
Prästämbeets nådemedelsförvaltning
Ett predikoämbete
Gud talar och handlar genom prästämbetet
Prästämbeetet kyrkans högsta och enda ämbete

Rättfärdiggörelsen och ämbetet

I den mest betydande lutherska bekännelseskraften, den augsburgska bekännelsen från 1530, handlar artikel fyra om rättfärdiggörelsen och artikel fem om predikoämbetet. Det är ingen tillfällighet att dessa två läror följer omedelbart på varandra.

Den lutherska kyrkans syn på prästämbetet präglas starkt av det nära sambandet mellan rättfärdiggörelsen och ämbetet. Vi skall belysa detta något i denna artikel.

[^]

Rättfärdiggörelsen

Artikel om rättfärdiggörelsen kallas med rätta för *articulus stantis et cadentis ecclesiae*, dvs. den artikel med vilken kyrkan står och faller. Den behandlar den kristna trons hjärta och centrum varifrån allt kristet liv utgår. Artikeln lyder så här:

Vidare lär de (de lutherska kyrkorna), att människorna icke kan rättfärdiggöras inför Gud genom egna krafter, egen förtjänst eller egna gärningar, utan att de rättfärdiggörs utan förskyllan för Kristi skull genom tron, när de tror, att de upptas i nåden och att synderna förlåts för Kristi skull, vilken genom sin död åstadkommit tillfyllestgörelse för våra synder. Denna tro tillräknar Gud rättfärdighet inför honom. Rom. 3 o. 4.

Denna korta artikel är laddad med bibliska uttryck och

termer, hämtade främst från Romarbrevet. Artikeln ger svar på den livsviktiga frågan: Hur blir man rättfärdig inför Gud?

Det är en fråga som kan förefalla tämligen ointressant för den moderna människan som är upptagen med andra mer jordnära ting. En starkt bidragande orsak till detta är att de flesta människor i dag varken räknar med yttersta domen eller med eviga straff som några realiteter. Av prästernas förkunnelse att döma tycks många kyrkor inte heller göra det. Men på Luthers tid var det annorlunda. Frågan om rättfärdighet inför Gud var en brännande och aktuell fråga som många kämpade med. Folk i allmänhet var djupt medvetna om att gemenskap med Gud kräver rättfärdighet. Livet måste stå i samklang med Guds heliga lag. Inför tanken på döden och domen skapade detta oro, vanda och ångest hos många.

Den tröst som den romersk-katolska kyrkan erbjöd människorna var klen. Den gav inte ro och frid i samvetet. Visserligen talade kyrkan om nåd och förlåtelse, men dessa ting var i regel kopplade till krav på förtjänstfulla gärningar av olika slag. Den romerska nåden var en kraft som gavs människan för att sätta henne i stånd att själv bli rättfärdig inför Gud. Det är fortfarande den romersk-katolska kyrkans lära.

Luther fann att detta uppenbart stred mot Skriften. Ty det står: *Av laggärningar blir ingen enda människa rättfärdig inför Gud* (Rom. 3:20). Gud underkänner alla våra egna ansatser, gärningar och fromhetsövningar som rättfärdighet inför honom. Den sanningen har varit mycket svårsmält för människor i alla tider.

Men hur blir man då rättfärdig inför Gud? Det revolutionerande svaret, som Luther och reformationen åter lyfte fram ur Skriften, är detta: *Gud själv rättfärdiggör oss genom tron allena*. Han gör det ”utan förskyllan”, dvs. utan våra gärningar, som en gåva, fritt och för intet (lat. *gratis*), utan hänsyn vare sig till våra synder eller förtjänster. Det grekiska ord som i våra svenska bibelöversättningar brukar översättas med ”rättfärdiggöra” är en domstolsterm som

betyder frikänna. En domare kan t.ex. konstatera att bevisen inte håller, och förklarar därför den anklagade vara oskyldig och fri att gå.

Om nu en domstol skulle fria eller fälla någon på orätta grunder, så sker något rättsvidrigt. Ordspråksboken säger: *Den som friar den skyldige och fäller den oskyldige, de är båda en styggelse inför Herren (17:15)*. Men när Gud rättfärdiggör sker inget sådant. Han varken blundar för synden eller felbedömer den. När en syndare ställs inför Gud som den högste domaren och får höra den frikännande domen ”Du är oskyldig, rättfärdig och fri!” så förhåller det sig verkligen så. Den som tilltalas så av Gud är oskyldig, rättfärdig och blir därmed också frikänd. Men hur kan en uppenbar syndare dömas rättfärdig?

Detta märkliga och saliga domslut beror på att Gud gör något som ingen jordisk domstol kan göra. Han kan skänka den dömda rättfärdighet och just på grundval av denna skänkta rättfärdighet frikänna honom. Och det är precis vad som sker i den gudomliga akt som Bibeln kallar för rättfärdiggörelse. Gud låter nämligen en annans rättfärdighet träda emellan; han ikläder syndaren Kristi rättfärdighet och förklarar honom vara lika rättfärdig som Kristus själv. Så gör Gud ”den ogudaktige rättfärdig” (Rom. 4:5).*

Rättfärdiggörelsen sker alltid ”för Kristi skull”, på grund av vad Jesus som sann Gud och människa har gjort för oss genom sitt strafflidande och sin laglydnad i vårt ställe. Denna ställföreträdande gärning eller lydnad kallar Bibeln för ”rättfärdigheten från Gud” (Rom 1:17). Det är i kraft av den som en syndare görs rättfärdig i samma ögonblick som han tror. När den lutherska bekännelsen talar om rättfärdiggörelsen – eller syndernas förlåtelse, vilket är samma sak – har den inte nog starka ord att beskriva effekten av vad som sker: *Människan skall helt och hållet, både till sin person och sina gärningar, kallas och verkligen vara rättfärdig och helig och detta av idel nåd och barmhärtighet* (SKB s. 336).

Rättfärdiggörelsen är således inget tomt och kraftlöst ord.

Den är ett gudomligt, mäktigt och skapande ord, som åstadkommer något. När Gud rättfärdiggör oss, blir vi verkligen fullkomligt rättfärdiga inför Gud – dock inte på så sätt att vi själva kvalitativt förvandlas och blir syndfria. Vi blir det genom att Kristi rättfärdighet tillräknas oss. Vi får den genom tron, äger den och behåller den i våra hjärtan genom tron.

Det är *uteslutande* genom tron på denna personliga rättfärdiggörelse som en människa blir rättfärdig inför Gud. Reformatorerna var av den anledningen mycket noga med att hålla isär rättfärdiggörelsen och helgelsen. Den förra sker i ett nu och är fullkomlig. Helgelsen, det dagliga livets rättfärdighet, är däremot en process som här i livet aldrig blir fullbordad. Den växer gradvis fram hos den som blivit rättfärdiggjord och visar sig i goda gärningar. Ett heligt liv är en följd av rättfärdiggörelsen – aldrig en del av den.

Den romersk-katolska kyrkan menar att Gud och människa samverkar till frälsningen och att evangeliet är den nåd som gör detta möjligt. På detta sätt blir helgelseprocessen frälsningens kungsväg. Denna åskådning har naturligtvis också kommit att prägla den romerska kyrkans syn på ämbetet. Prästämbetet är där till sitt innersta väsen ett offerämbete: människan måste offra, ge Gud något för att bli frälst.

Den lutherska kyrkan, som bygger på principen *Skripten allena*, har en helt annan syn på frälsningen. Det ger också ett annat ämbete – ett evangelisk ämbete som ger människan gåvor från Gud.

* Somliga vill översätta det grekiska ordet *dikaioo* med "rättfärdigförklara" i stället för med "rättfärdiggöra". Det är dock inte en särskilt välbetänkt översättning. Visserligen betyder *dikaioo* i jordiska sammanhang "förklara rättfärdig" eller "frikänna", men vad man inte riktigt observerar är att *dikaioo* i sitt bibliska sammanhang får en alldeles speciell betydelse beroende just på det unika förhållandet att här är det Gud som handlar och gör oss rättfärdiga genom att tillräkna oss Kristi rättfärdighet. Det är också värt att notera att Luther i sin bibelöversättning till tyskan (1545 års helbibel) inte använder det annars så vanliga ordet *rechtfertigen* som översättning av *dikaioo*, utan i stället väljer de starkare uttrycken *gerecht machen* eller *gerecht werden*. Som få

andra har Luther lyft fram Bibelns lära om rättfärdiggörelsen som en mäktig handling från Guds sida som verkligen ger det han säger.

[^]

Rättfärdiggörelsens medel

Enligt den heliga Skrift har Gud instiftat prästämbetet för att vi människor skall få del av rättfärdiggörelsen av nåd utan gärningar, dvs. bara genom att tro den. Det är därför som den augsburgska bekännelsens artikel fyra om rättfärdiggörelsen följs av artikel fem om ämbetet. Där står det:

För att vi skall få denna tro, har evangelieförkunnelsens ämbete inrättats. Ty genom Ordet och sakramenten såsom genom medel skänks den helige Ande, vilken hos dem, som hör evangelium, frambringar tron, var och när det behagar Gud. Det vill säga, att det icke är för vår förtjänsts skull, utan för Kristi skull som Gud rättfärdiggör dem, som tro, att de för Kristi skull upptas i nåden.

I denna artikel slås fast att Kristus som vår rättfärdighet möter vi inte hur som helst och var som helst. Gud har inrättat särskilda mötesplatser, där han låter oss få del av rättfärdiggörelsens gåva och skänker oss den Helige Ande. Dessa heliga platser, där Gud själv talar och handlar med oss, är Ordet och sakramenten. På andra ställen finner vi inte Kristus. Han bor med sin frälsande kraft i nådemedlen. Det är också bara i nådemedlen som Anden är verksam för att skänka oss trons gåva och det nya livet.

Utan Ordet och sakramenten sker således inget rättfärdiggörelseunder. Det är en stor och välsignad ordning att Gud i sin kärlek och vishet har ordnat det så. Han vill att vi säkert skall veta var vi möter den levande och uppståndne Kristus, han som är *Herren vår rättfärdighet* (Jer. 33:16). Alla nådemedlen innehåller rättfärdiggörelsens evangelium. Kristus och evangeliet är ouplösligt förenade, liksom Andens verk och evangeliet. Den lutherska bekännelsen värnar om denna dyrbara sanning med stor kraft när den säger:

Vi bör ovillkorligen hålla fast därvid, att Gud vill handla med oss människor blott genom sitt yttre ord och sakrament. Men allt som utan detta ord och sakrament prisas såsom ande, det är av

Prästämbeets nådemedelsförvaltning

Prästen har Guds och kyrkans uppdrag att förvalta nådemedlen. *Alltså bör man se på oss som Kristi förvaltare av Guds hemligheter*, skriver aposteln (1 Kor. 4: 1).

När prästen förvaltar nådemedlen, skall han vara ödmjukt medveten om två ting: Det ena är att han själv inte har någon som helst makt att rättfärdiggöra och frälsa människor i kraft av sin prästvigning, egen andlighet, skicklighet, talekonst eller annat sådant. Det andra är förvissningen om att den gudomliga makten att förlåta och rättfärdiggöra vill Gud utöva genom prästens predikan, den enskilda avlösningen, dop och nattvard, när detta sker i enlighet med Guds Ord och instiftelse. Gud vill använda hans ringa person som ett redskap för stora ting.

Prästämbeet är således mycket nära förbundet med rättfärdiggörelsen. Det är till för dess skull, för att den här och nu skall komma oss nära, förverkligas och överföras till var och en av oss och bli mottagen i troende hjärtan. Prästämbeet är rättfärdiggörelsens ämbete – den tjänst varigenom Gud möter en syndare för att göra livets största under med honom eller henne. Det Jesus kom till jorden för, och det han gjorde med människor när han vandrade här nere, det gör han nu genom det ämbete som han har instiftat. Han inrättade det genom att kalla apostlarna och ge dem och hela kyrkan det stora uppdrag som han formulerade så:

Mig är given all makt i himmelen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar, i det ni döper dem i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn och lär dem att hålla allt vad jag har befallt er. Och se jag är med er alla dagar intill tidens ände. (Matt. 28:19 f.)

Ett predikoämbete

En prästs främsta uppgift är att predika. Därför kallas också prästämbeet i den lutherska kyrkan ofta för

predikoämbetet. I den romersk-katolska kyrkan har däremot predikan aldrig spelat någon avgörande roll i gudstjänsten.

När vi här framhäver predikouppgiften, så innebär det ingen nedvärdering av sakramenten. Tvärtom, det är just genom predikan och undervisning som sakramenten får sin rätta betydelse och välsignelse. Utan undervisning och predikan riskerar de bara att bli hemlighetsfulla riter på hedniskt vis. Gud vill upplysa oss om vad han gör och ger oss i de heliga handlingar som han har instiftat för vår rättfärdiggörelse.

Gud kan rättfärdiggöra och frälsa människor också utan prästers predikan, t.ex. genom läsning av Guds Ord eller samtal med andra kristna människor. Men likväl är det Guds uttryckliga vilja, att Ordet skall ljuda genom ämbetets predikan. Evangelium är till sitt väsen ett talat ord, ett levande tilltal. Därför skall det predikas. Kyrkan skall, som Luther säger, vara ett "munhus". Ordet skall alltid "vara i svang". Det måste ständigt på nytt predikas, utläggas och tillämpas på åhörarna av dem som Gud har kallat och insatt i ämbetet. Ty *Tron kommer av predikan och predikan i kraft av Kristi ord* (Rom. 10).

För äkta lutherdom har det alltid stått klart, att Gud skapar och uppehåller kyrkan genom predikoämbetet. Strax efter artikeln om ämbetet kommer också följdriktigt artiklarna om kyrkan i den augsburgska bekännelsen. Ämbetet är något nödvändigt: Utan det finns snart ingen kyrka och inga kristna människor.

Prästens uppgift är att förkunna lag och evangelium för åhörarna. Med hjälp av lagen skall han visa på synden så att hjärtat fylls av sorg och ånger över den. Ty Gud rättfärdiggör inte säkra och obotfärdiga syndare, utan sådana som har ett förkrossat hjärta och likt publikanen i templet slår sig för sitt bröst och ropar: *Gud, förbarma dig över mig syndare* (Luk. 18:13). I sådana hjärtan har lagen fått utföra sitt avslöjande, dömande och förberedande verk, så att man misströstar om sig själv och hungrar och törstar efter evangelium. Lagens predikan bereder vägen för den

gärning som Gud allra helst vill utföra med människan, nämligen rättfärdiggörelsen av nåd allena.

Detta känner nog många präster ganska väl till. Men alla tycks inte vara riktigt medvetna om hur svår en sådan predikan i själva verket är. Det är lätt att teoretiskt predika *om* lagens och evangeliets roll i omvändelsen. Det kan man ganska enkelt läsa sig till. Betydligt svårare är det att konkret tillämpa dessa läror på åhörarna, så att det träffar hjärta och samvete. Tyvärr måste vi konstatera, att denna konst är svagt utvecklad hos många av dagens präster. Och det gäller även bland oss i bibel- och bekännelsetrogna kyrkor. Vi kan nog tala mycket *om* den rätta läran, men har svårt att omsätta den i en predikan som verkligen griper tag i åhörarna och ställer dem inför vredens och nådens Gud.

Var finner vi i dag predikanter som predikar som Petrus på den första pingstdagen, då människorna ”kände ett styng i hjärtat” (Apg. 2:37) och på allvar började fråga sig hur de skulle bli frälsta? Jesus har uppmanat oss att bedja ”skördens Herre” om sådana ”arbetare” (Matt. 9:37). Och arbetarna, prästerna, skall tänka på att en rätt predikan inte blir till hur som helst. Den innebär arbete och föds fram under bibelstudium, bön och rop om Andens ljus och vägledning.

[^]

Gud talar och handlar genom prästämbetet

Vi har här visat att det biblisk-lutherska prästämbetet i grunden är ett *evangeliskt* ämbete. Dess högsta uppgift är att förvalta och dela ut det rättfärdiggörande och livgivande evangeliet.

Men evangelium är alltid hotat. Djävulen är ständigt ute efter att fördärva det. Prästerna är därvid naturligtvis en viktig målgrupp i hans försök att förvanska evangeliet så att det inte rättfärdiggör och frälsar från synden.

Ett sätt att fördärva rättfärdiggörelsens evangelium har varit att förneka dess historiska bas, de under och händelser som inträffade i tiden för snart 2000 år sedan och som

kulminerade i Kristi död och uppståndelse. Under vårt århundrade har liberalteologin och bibelkritiken lyckats ganska väl med det, framför allt genom att infiltrera kyrkornas prästutbildningar. Med det upplysta förnuftet som ledstjärna ville man ”avmytologisera” Bibeln. Det som kyrkan under århundraden trott på som verkliga händelser förklarades nu vara myter och fromma legender. Kyrkan måste befria sig från dessa gamla föreställningar och inte hänga upp sin tro på sådana saker, ty tron har en annan och djupare dimension, heter det. Dessutom måste man möta den moderna människan på ett annat sätt än tidigare. Hon måste få uppleva Guds närhet, att han är med henne i den existentiella situationen. Att vägleda till sådana upplevelser, menar man, är en väsentlig uppgift för dagens förkunnare.

Det låter vackert. Men det är uppenbart, att detta resonemang rycker undan själva grunden för det bibliska evangeliet om rättfärdiggörelsen. Dess absoluta förutsättning är ju vad Kristus som sann Gud och sann människa gjorde här på jorden. Hans faktiska död och uppståndelse var av helt avgörande betydelse: *Han utgavs för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull* (Rom. 4:25). Det var så han vann den saliggörande rättfärdigheten åt oss och öppnade vägen för en verklig närhet och gemenskap med Gud. Det var också därför som apostlarna ständigt betygade, att de predikade vad de hört och vad de med egna ögon sett (1 Joh. 1:1). De uppmanade de kristna att grunda sin tro på vad som verkligen hänt: *Om Kristus inte hade blivit uppväckt, då är er tro en illusion. Då är ni alltjämt kvar i era synder* (1 Kor. 15:17).

Men djävulen är utomordentligt skicklig. Lyckas han nu inte kullkasta den kristna trons historiska grundval, så kan han i stället gå en motsatt väg för att försöka tömma rättfärdiggörelsen på dess kraft. Det sker på ett fint och försåtligt sätt, när han t.ex. förleder oss att förlägga evangelium enbart till det förgångna och låter förkunnelsen av det bara bli information och upplysning om det som en gång hänt för nära 2000 år sedan.

På detta sätt händer det ibland att den i sig mycket tröstrika läran om den objektiva eller allmänna rättfärdiggörelsen missbrukas. Den lär oss att när Kristus uppväcktes från de döda, så uppväcktes han med syndernas förlåtelse för alla människor. Man kan med rätta säga, att det var en gudomlig rättfärdiggörelse av hela världen i Kristus.

Denna lära har ibland använts så, att trons och rättfärdiggörelsens nödvändighet i dag försvagats och t.o.m. förnekats. Alla är i själva verket frälsta, menar man. Gud behöver inte rättfärdiggöra ytterligare en gång. Hans vrede har upphört en gång för alla. Därför är kyrkans och prästernas uppgift egentligen bara att gå ut och informera och upplysa människorna om att de redan har Guds nåd och är frälsta.

Men hur sant det än är, att Kristus har dött för allas synder och att hans uppståndelse starkt och härligt förkunnar att han har vunnit syndernas förlåtelse och rättfärdighet åt alla människor, så är predikan av evangelium ingalunda bara en ren upplysning om detta objektiva faktum. Gud har inte menat att vår rättfärdiggörelse skall gå till på det sättet, att vi i tankarna liksom vänder tillbaka till Golgata och den tomma graven och minns vad Jesus gjort för oss och för hela världen.

Det är påfallande hur den lutherska bekännelsen talar om rättfärdiggörelsen, nämligen som något som sker här och nu. Presens används, inte imperfektum. Vidare är det alltid Gud som är subjekt. Det är han som handlar, gör något med människan och får henne att se och ångra sin synd och öppna sig för den rättfärdiggörelse som han uttalar över henne. Han möter henne, talar personligt till henne och rättfärdiggör henne. Rättfärdiggörelsen är således en gudomlig handling, ett mäktigt tilltal här och nu. Men den sker, som vi tidigare framhållit, alltid på grundval av vad Kristus en gång för alla har gjort för oss.

När Kristus instiftade det apostoliska prästämbetet var det för att förmedla rättfärdiggörelsen till oss människor och skänka frid och försoning med Gud. Det första han också gjorde, när han mötte apostlarna efter uppståndelsen, var

att säga till dem:

Frid vare med er! Som Fadern har sänt mig, så sänder jag er. När han sagt det andades han på dem och sade: Tag emot helig Ande. Om ni förlåter någon hans synder, så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder, så är han bunden i dem. (Joh. 20:22 f.)

Dessa ord är oerhörda. De hör till de starkaste och mest häpnadsväckande ord vi har av Jesu mun. Vi vet att när Jesus själv förlät synder, var det redan då något som väckte stor förundran och starka reaktioner. Fariséerna såg det som en ren hädelse, eftersom han därmed utgav sig för att vara Gud (Luk. 5:18 ff.). Men det är just denna gudomliga makt att förlåta synder som Jesus har givit sin kyrka som allra största gåva och ansvar. Också makten att binda de obotfärdiga och ställa dem under Guds vrede har han givit kyrkan, men även här med ett enda syfte, nämligen att syndaren skall besinna sig, vända om och tro sina synders förlåtelse.

Så länge världen står, är det kyrkans uppgift att kalla och inviga präster till att vara Kristi sändebud, hans ombud, som för hans talan och förvaltar rättfärdiggörelsens heliga ord och sakrament till liv och salighet för församlingen. Prästämbetet är ingenting annat än en fortsättning på Jesu eget ämbete att förlåta och rättfärdiggöra. Ja, så nära knyter Jesus samman sitt eget ämbete med det apostoliska prästämbetet att han säger: *Den som tar emot er han tar emot mig* (Matt. 10:40) och: *Den som hör er, han hör mig, och den som förkastar er, han förkastar mig* (Luk. 10:16).

[^]

Prästämvetet kyrkans högsta och enda ämbete

Eftersom prästämbetet enligt biblisk-luthersk ämbetssyn förvaltar ”himmelrikets nycklar” (Matt. 16:19), varigenom Gud rättfärdiggör syndare av nåd för Kristi skull, är detta ämbete kyrkans högsta ämbete. Luther har inte nog starka ord för att uttrycka prästämbetets höghet. Det är ”den högsta skatt, som givits åt människor” och ”det står Gud närmare än något annat”. Alla andra tjänster i kyrkan har ytterst endast den funktionen att bära upp och stödja

prästämbetet i dess uppgift att rätt dela lag och evangelium till frälsning för dem som hör.

Föreställningen att katoliker skulle ha en mycket starkare känsla för prästämbetets höghet än den lutherska kyrkan är inte ovanlig. Men i själva verket värderar sanna lutheraner ämbetet högre än de flesta andra.

Den romersk-katolska kyrkan berömmar sig av att deras präster i sin vigning har fått en ”oförstörbar karaktär” (character indelebilis), som fortplantats till dem i en handpåläggningskedja ända från apostlarna. Denna gåva anses ge dem makten att förvandla bröd och vin till Kristi kropp och blod och förrätta mässoffret för levande och döda. Men detta överträffas vida av det bibliskt-evangeliska ämbetet som låter prästen genom Ordet förmedla den gudomliga rättfärdiggörelsens kraft. Den lutherske prästen blir ett redskap för det allra största under som Gud gör med en fattig syndig människa på jorden.

Inför avlösningen i den lutherska kyrkans biktformulär ställs denna fråga till den biktande innan avlösning ges: *Tror du att min förlåtelse är Guds förlåtelse?* (Lilla Katekesen, SKB. s. 372). En rätt luthersk präst förmedlar en fullständig förlåtelse för alla synder och en fullkomlig rättfärdighet som i ett nu gör oss till heliga och goda Guds barn. Det gör inte den romersk-katolske prästen. Avsikten med frågan till den biktande är att påminna om ämbetets höghet i kraft av Kristi instiftelse. Det är Herren själv som bestämt att han vill avlösa och rättfärdiggöra genom sina tjänare, när de tar orden ”förlåter jag dig dina synder” i sin mun. Här ser vi för övrigt åter, att evangeliet inte bara är en information om något i det förflutna, utan ett direkt tillsägande i nutid. Evangeliets karaktär av personligt, direkt och gudomligt tilltal är aldrig så tydlig som i den enskilda avlösningen. Det är mot den bakgrunden som den lutherska bekännelsen kan säga, att den som vill avskaffa den enskilda avlösningen inte har förstått vad syndernas förlåtelse är (SKB s. 205).

Den höga värderingen av prästämbetet, som lutheranerna hade från början, har i dag gått förlorad på många håll. Vi

måste på allvar ställa oss frågan: Beror det inte på att läran om rättfärdiggörelsen som *en Guds kraft till frälsning för var och en som tror* (Rom. 1:16) också har försvagats, förvanskats eller rent av kommit bort?

Läran om rättfärdiggörelsen försvagar inte läran om prästämbetet. Den leder i stället till en högre och starkare syn på ämbetet. Det var det återupptäckta, rena evangeliet som fick reformatörerna att bekänna:

Vårt ämbete har nu blivit något annat, än det var hos påven. Det har nu blivit något allvarligt och frälsningsbringande. (SKB s. 362)

Staffan Bergman

[^]

Kommentaren

[[Lutheranen 3-4/1994](#)]

En 500-årig stridsfråga löst?

I en artikel i Svenska Dagbladet den 15 november meddelas att katoliker och protestanter är på väg att lösa den snart 500-åriga stridsfrågan dem emellan om hur frälsning nås.

En ”katolsk-lutheransk” kommission har efter en tids arbete dragit slutsatsen ”att det faktiskt råder full samstämmighet mellan de två samfundens om rättfärdiggörelseläran”. Därmed skulle det finnas grund för att upphäva de ömsesidiga fördömanden av varandras kyrkor som uttalades på 1500-talet. Avgående generalsekreteraren för Lutherska världsförbundet hoppas nu att det skall ske för protestanternas del vid generalförsamlingens möte i Hong Kong 1997. Man har också uppvaktat påven och bett honom ansluta sig till kommissionens slutsats.

Men förhåller det sig verkligen så att denna gamla stridsfråga är löst? Mycket talar för att de stora lutherska och katolska kyrkorna är på väg att enas i denna fråga.

Men de ekumeniska framstegen beror inte på att påven och katolikerna har ändrat sig och kommit fram till att Bibelns lära om rättfärdiggörelse utan gärningar genom tron allena skulle vara sann. I själva verket kan var och en som följt Lutherska världsförbundets utveckling genom åren lätt se, att det är de lutherska kyrkorna som steg för steg närmat sig den romersk-katolska kyrkans syn på frälsningen.

Någon kompromiss är här inte möjlig. Antingen blir människan rättfärdiggjord och frälst uteslutande av nåd genom tro, eller så blir hon det – om än aldrig så litet – beroende på sin egen förmåga, sina egna gärningar och förhållningssätt. Vad som kommit till uttryck i kommissionen är att man i sak är överens om ett både och – vilket inte är något annat än den gamla romerska och fariseiska tron. Men Skriften säger om frälsningen: *Är det av nåd, så är det inte längre genom gärningar, annars vore nåden inte längre nåd* (Rom. 11:6).

Kommissionens slutsatser kommer inte föranleda att den romersk-katolska kyrkan omprövar tridentinska mötets (1545-63) bannlysning av den lutherska rättfärdiggörelseläran. Rom kan för övrigt knappast ändra på läromässiga kyrkomötesbeslut som enligt romersk-katolsk uppfattning ses som ofelbara. Man kan göra kosmetiska förändringar som ger ett mjukare och vackrare intryck, men inte ändra i sak.

För den som vill bygga sin tro på den lutherska principen *Skriften allena*, står skiljelinjen mellan den lutherska och den romersk-katolska kyrkan kvar lika tydlig i dag som för snart 500 år sedan. Att stå fast vid Guds Ord och bevara det rena och klara evangeliet är lika viktigt nu som då.

S. B.

[^]

